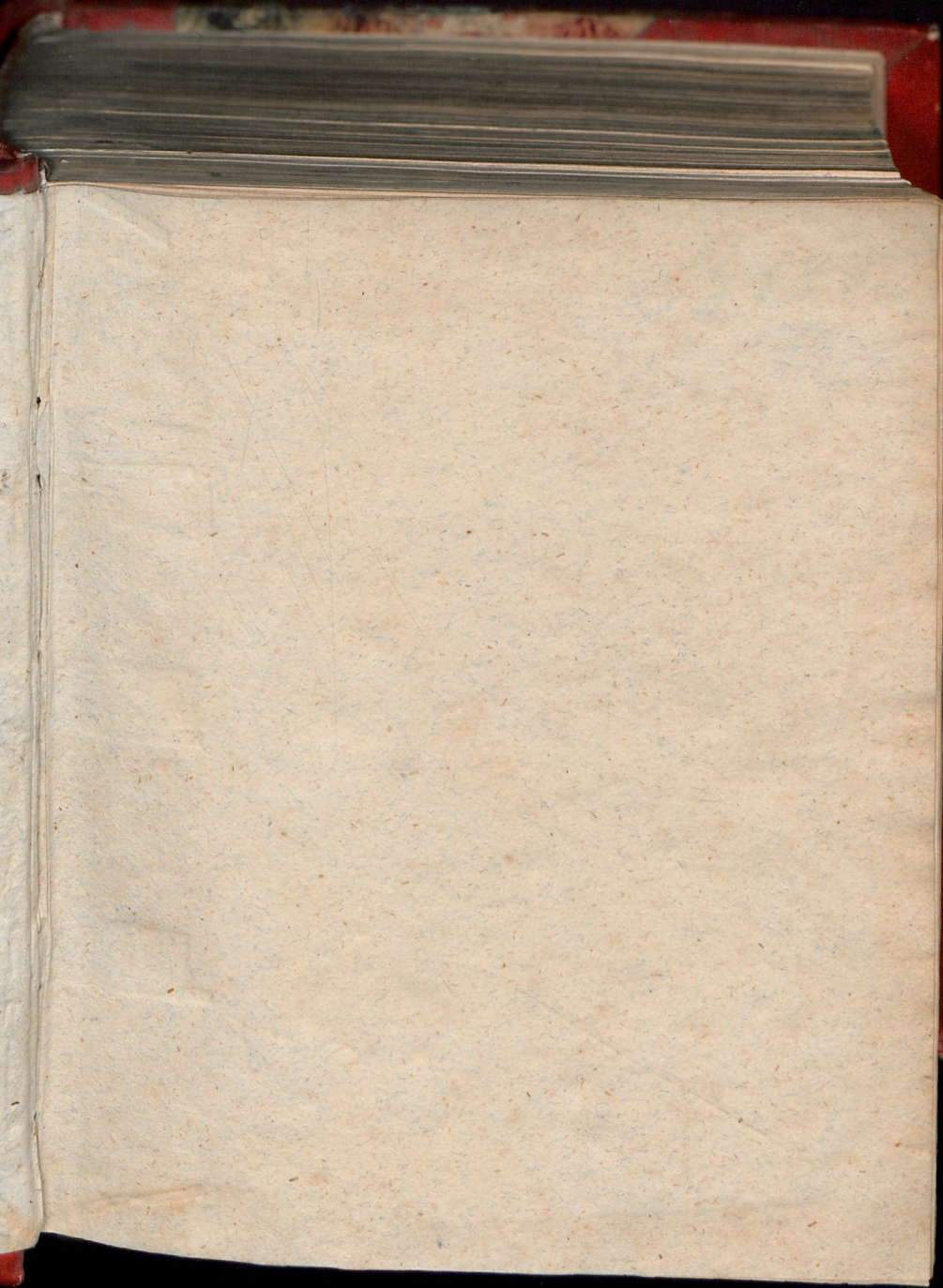
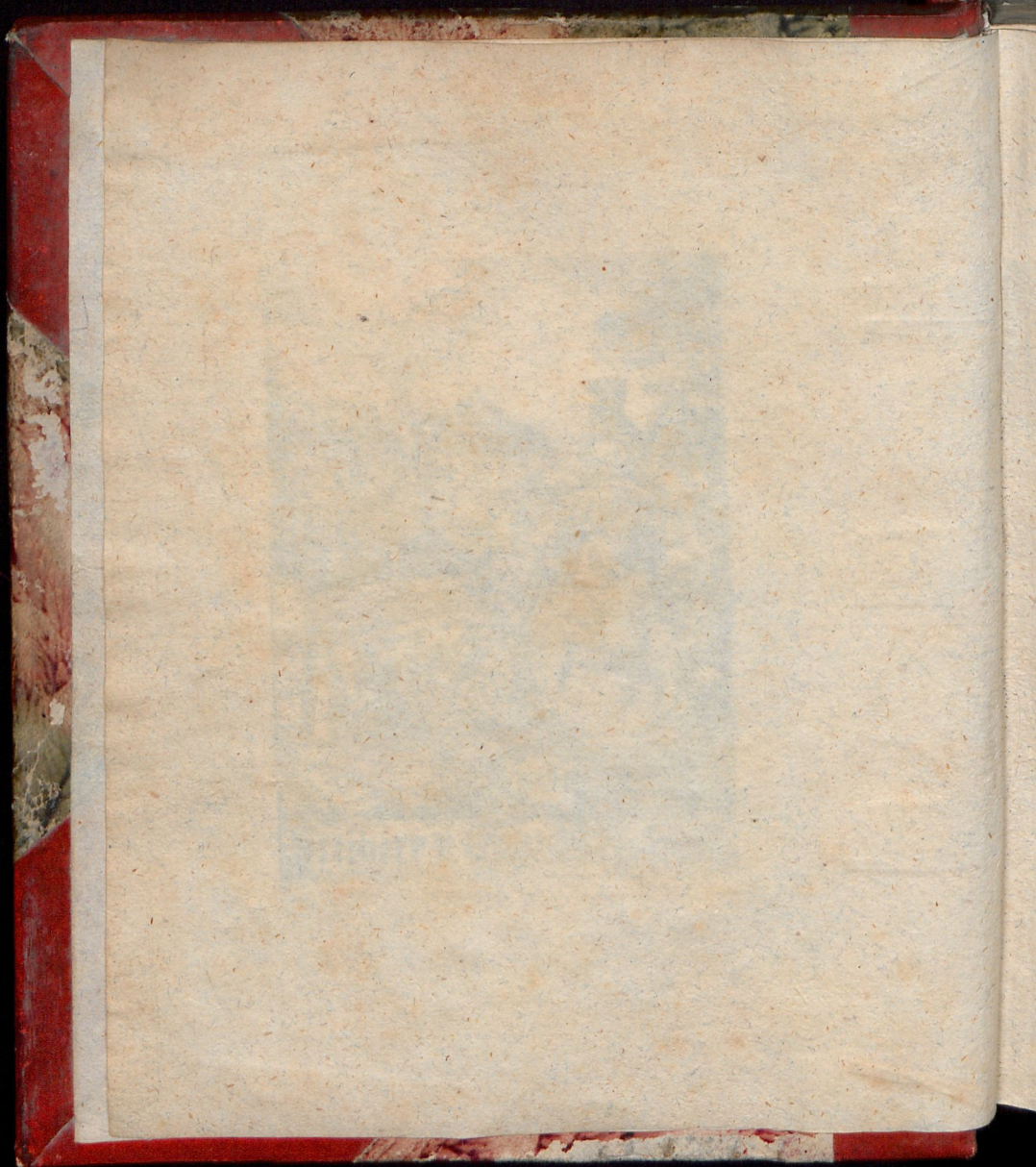

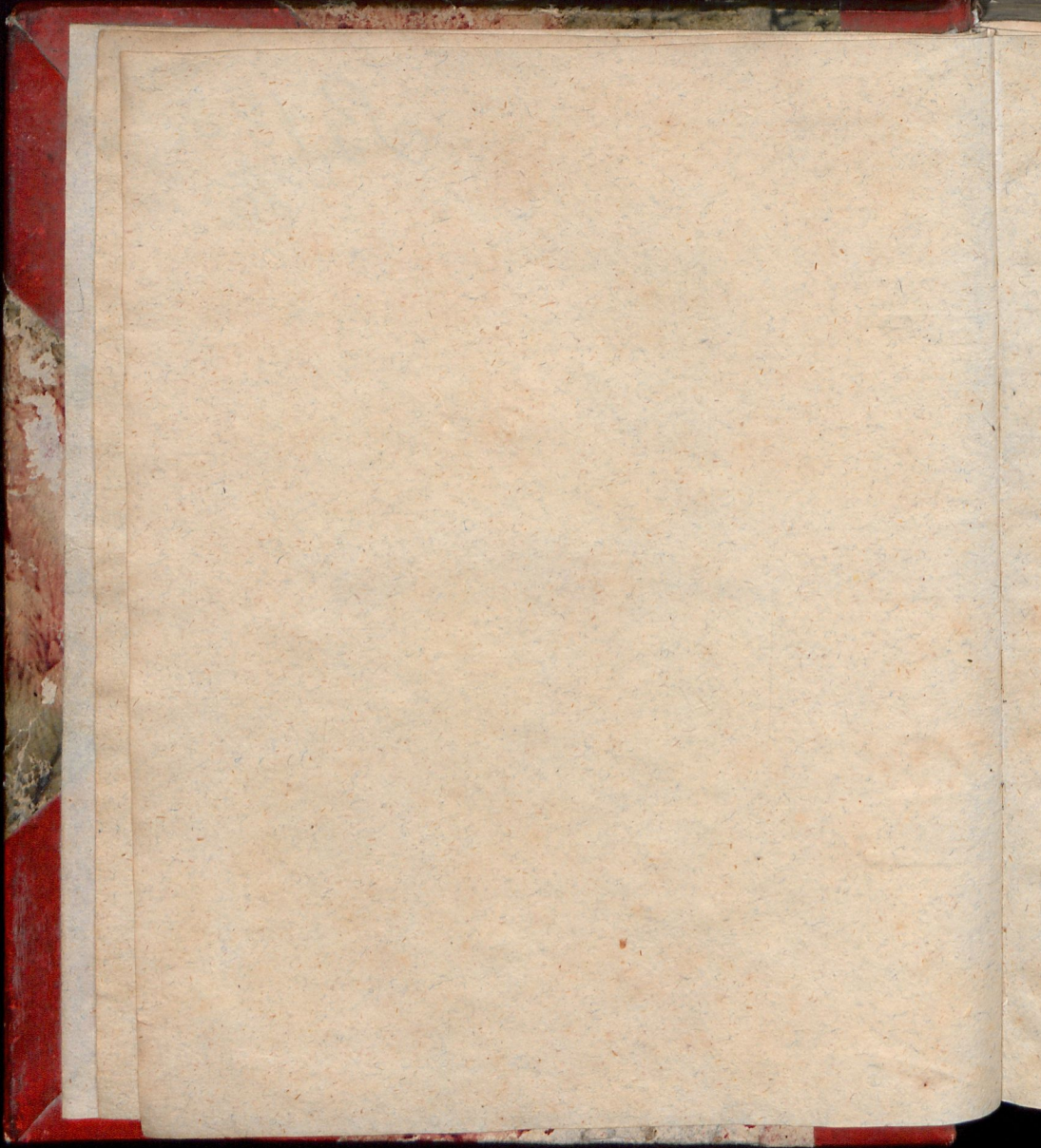

Freiherr v. Ende-Miljessnitz

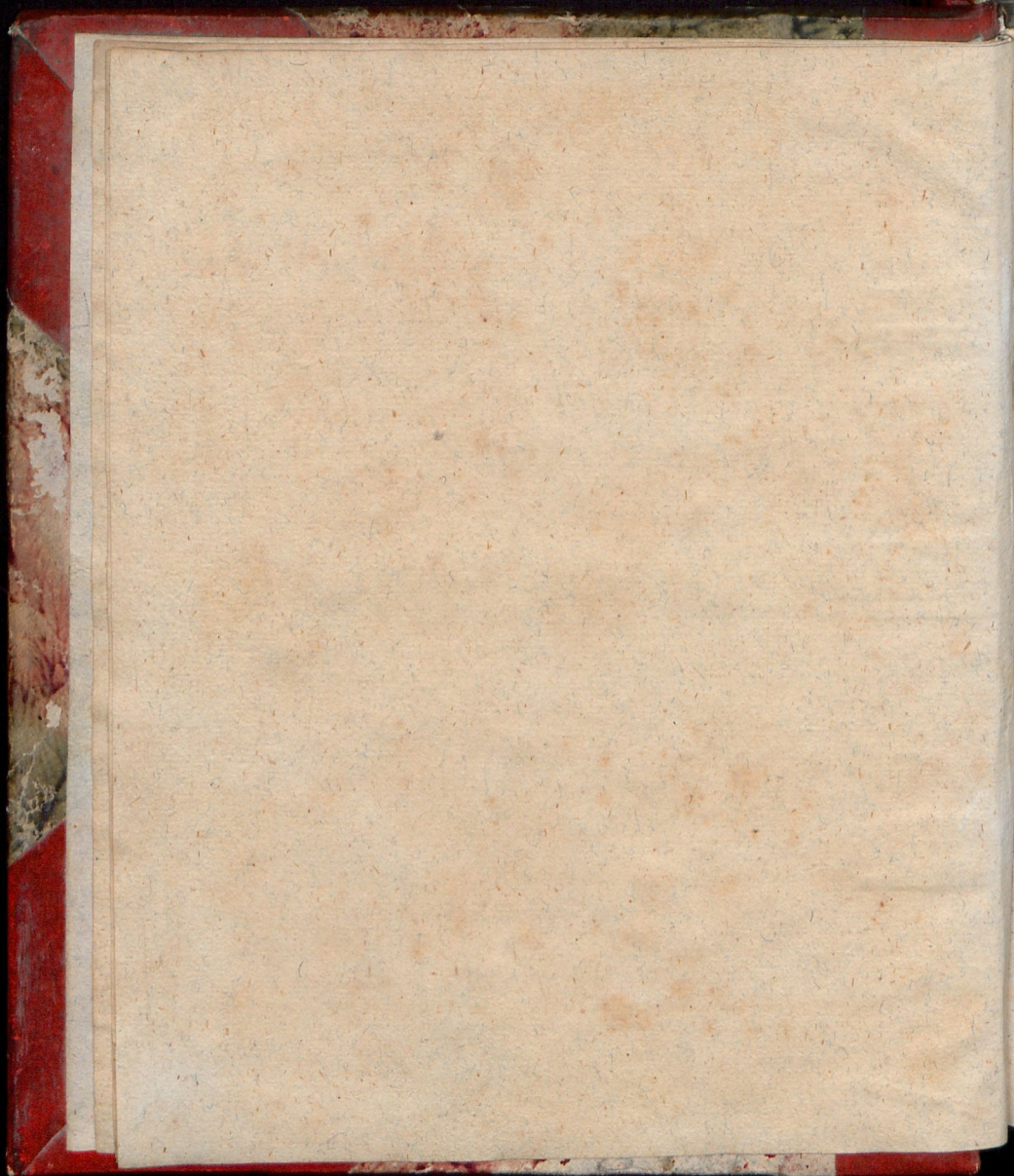

B. 138.
H.

7
Q. D. B. V.
PER - ILLUSTRIS CUJUSDAM AUCTORIS
Differtationem IX. & X.

DE
**RATIONE
STATUS**

Circa
POLYARCHOS, FOEDERA, IMPERIUM ROMANUM
ET IMPERATORIS MONARCHICAM
POTESTATEM,

IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

**DN. FRIDERICO
WILHELMO**

REGNI BORUSSICI HEREDE &c. &c. &c.

PRAESIDE

JACOBO BRUNNEMANNO

JURIUM LICENT. ET PROFESS. PUBL. EXTRAORD.

D. *Januar. MDCCII. H. L. Q. C.*

In Cathedram denuo deducet

ELARD GESH / Berolino-Marchicus.

HALAE MAGDEBURGICAE.

• Typis JOHANNIS GRUNERI, Acad. Typogr.

DE
PREF. ILLUSTR. CIPRIAN. ANTONIUS
Dissertation IX & X

RATIONE STATUS

JOHANNES FORSTNER
PREFATIONIS
IN ANNA ANNA
PREFATIONIS
PREFATIONIS

DR. FRIDERICUS
WILHELMUS

PRÆSIDI
JACOBO BRUNNEMANNO

in
in
in

in
in

PER-ILLUSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
DOMINO
DN. GEORGIO HENRICO

de BORCK,
SAC. REG. MAJEST. BORUSSICÆ,
A CONSILIIS STATUS AC CAMERÆ,

ut &

SUMMI TRIBUNALIS APPELLATIONUM
RAVENSBERGENSIS

PRÆSIDI SUMMO,

S. Ordinis Johannitici Equiti.

Domino Meo Gratioso.

Felicitatam!

Abis veniam, PATRO-
NE MAXIME, quod
præsents Academici spe-
ciminis consecratione,
Per-Illustri Tuo Nomini
facta; audeam interstrepere consilia &
negotia tua, quibus quotidie pro salute
Augustæ Domus Regiæ Borussicæ &
Brandenburgicæ distractus es. Sa-
ne si nulla alia spe fretus essem, Te, Ex-
cellentissime Vir, benigne susceptu-
rum esse levidense hoc munusculum de-
votis manibus porrectum; Tua tamen
decantatissima & omnibus obvia hu-
manitas, quæ eo magis extollenda, quo
in tanto fastigio rarior esse solet, me non
dubitare finit, Per-Illustrem tuam Ex-
cell. etiam conatum meum grata officia
præstandi, benigne interpretaturum es-
se, cum vires desint re ipsa grati animi
mei fidelem memoriam declarandi. Ac-
ce-

cedit, quod V. Excell. tantis benefi-
ciis me cumulaverit, ac tot ipsius in
me benevolentiae summæ documenta
extent; ut lubens propterea memet de-
bitorem ipsi sistam, ac in gratitudinis A-
ra leve hoc redhostimentum, cum pin-
guiora sacrificia nunc non quidem ultra
votum, sed ultra vires sint, suspendere
cupiam. Nec modice ad id me incitavit
temporis, quo exercitium hoc Acade-
micum mihi subeundum fuit, opportu-
nitas. Dum enim novum annum in-
gressi sumus, aurem mihi vellicat vete-
rum Romanorum mos sapientissimus,
quo Calendis hisce Januariis, Principi-
bus subditi, Dominis prioribus Liberti,
Patronis Clientes, munusculis & stræ-
nis, in pignus ac tesseram grati animi,
submisionem ac reverentiam testaban-
tur. Accipe igitur benigne, *Per-Illu-*
stris Vir, & chartaceum hocce donum,
quod hoc tempore, ea, qua par est, ani-
mi

mi submissione venio oblatum cum ar-
dentissimo voto, velit summum Num-
men, uti præterito; ita hoc novo etiam
anno, novam Tibi largiri felicitatē, no-
vas vires corporis animique, quo Excel-
lencia Vestra non solum hoc novo; sed
& multis aliis annis, arduis suis splen-
didissimisque officiis porro supremam
Themidos sedem ornare, augere splen-
didiorēque reddere; ac consiliis suis
gravisimam salutem publicam Regni
& Provinciarum dispensare possit.
Ita Voveo

VESTRÆ PERILLUSTR.
EXCELL.

humillimus cliens

ELARD ESICH.

DE RATIONE STATUS

Respondens

RODOLPHO KÖPPLER

CONCLUS. I.

Divisum præcipue imperium bello (a) semper inutile extitit. Experientia, quamvis dura rerū Magistra, abunde id docuit. Compertum est, multos æqua potestate Duces ab uno sæpissime victos: unum a pluribus Imperatoribus Idifficillime superari. Quamdiu Pericles ex sua unius sententia res Atheniensium gereret, tam diu ea bene processerunt, dissensione multorum mox pessum ire. (b) Testatur victoriam Hannibalis ad Trebiam, ex Sempronii & Scipionis dissidijs reportatam. (c) Testatur incomparabilem ad Cannas cladem ex pauli Æmilii & Terentii Varronis discrepantibus inter se opinionibus ab uno iterum Pæno rei Romanæ illatam, (d) Hinc recte Dictator Fabius regimenta ex æcitus cum Magistro equitum Minutio communicare volebat. (e) Sed anteriorum Seculorum exempla omitti possunt: quod posteriora frequentibus minime carent. Celebrem multique effectus, Galliarum unius Regis præsentia, a Venetis ad Ghiradaddam, sive ut alii ad Vailam, victoriam reportabat: non ob aliam præcipue causam, quam quod Venetæ Reipubl. exercitus æqua potestate Duces duo, Comes de Pitigliano & Bartholomæus de Alviano, aut inter se minime consentire, aut, ob complexionis differentiam & alias causas, contraria sustinere, ita ut tandem ille in ipsa pugna huic succurrere noluerit. (f) Unum hoc infortunium intra octingentorum spatium annorum acquisita Venetis eripuit. (g) Sane si Pitiglianus solus exerci-

R

tui

tui præfectus fuisset, Veneti victi non essent: Si Alviatus solus, victores, ut ex circumstantiis judicandum videtur, existissent. Sic multa Ducum dissidia Reipubl. perniciofa & fere exitiosa fuerunt. (h) Nempe simultatem suam multoties homines gravissimis publicis rationibus & communi causæ præferunt. Nonnulli, ut culpæ aut crassæ negligentiae errorisque collegarum actiones arguere queant, non amovent mala, sed promovent, non juvant, sed varie salutaribus consilii impedimento sunt, lætanturque damnis & infortuniis. Pessime. Quasi, si hic vel ille improvide, temere & inconsulte quid egerit, nos propterea prudentes cordatique existamus? Qui non aliis mediis eniti laborat, inglorius erit. Hinc multum laudanda prudentia Venetorum Patrum illorum, qui, cum eorum consilium securum rejectum esset, & diversa periculoseque sentientium opinio prævaluisset; jamque potentissimorum orbis Christiani Monarcharum Pontificis, Cæsaris, Galliæ Hispaniæque Regum, hostiles exercitus finibus appropinquassent, minime objurgare contrariæ sententiæ atque in extricabilis periculi autores, neque lamentari aut famam reliquorum suggillare, verum ita se & clam & palam, omni ambitione & privata similitate posthabita, gerere, ac si ipsi præcipue ingentis imminentis belli svafores fuerint. (i)

(a) *Quamvis & in pace omnia corpora, collegia, universitates ex necessitate habeant suos directores, præfides, rectores, (b) Thucyd. libr. 2. (c) Polyb. l. 3. (d) Liv. dec. 3. lib. 2. (e) Liv. di& lib. 2. (f) M. Franc. Guicciard hist. Ital. lib. 8. ibiq; Thomaso Porcachi in not. (g) Nicolo Machiavell. nel prenc. cap. 12. Thom. Porcach. d. loc. (h) Guicciard. d. loc. (i) Guicciard. d. l. 8. ibi: nelle qualicose consomma gloria del Senato, il medesimo ardore si dimostrava in coloro, che prima havevano consigliato in vano, che la fortuna prospera modestamente s' usasse, che in quegli eb' erano*

erano stati autori del contrario: perche preponendo la salute publica; non cercavano, che crescesse la loro autorità col rimproverare a gli altri i consigli perniciosi; nè con l'oporsi ai rimedii, che si facevano a pericoli nati per la loro imprudenza.

CONCLUS. II.

Neque opus Ultramontana exempla adducere. Smalcaldicum (a) domesticum magni nominis Fedus, satis docere nos poterit, qualem, a multis æqualibus gesta belli negotia, exitum sortiantur. Potentissimæ hujus societatis consilia, robora, vires, potentia, ingens militum numerus (b) bellicusq; apparatus, mox evanuerunt, bello & tota re parum feliciter administratis. Separatis sociorum viribus, ob Ferdinandi Regis & Ducis Mauritii in Electoralem Saxoniam factam irruptionem hostilem, alii Federatorum victi, capti, ad mortem damnati, alii dignitatibus & provinciis privati, alii frequentiori numero supplices facti subito, quasi unus alium prævenire voluisset, se crimen, se culpam commisisse, sponte sunt confessi, & propter Christum sibi condonari petierunt atqve deprecati sunt errores, misericordia Cæsaris sui humiliter implorata. Alii centum, ducentis, trecentis aureorum millibus post multati sunt, quam severe objugati fuerant. Multa & pecunia Ordinibus imperii imposita, decies sexies centena millia aureorum confecit. Summa ista ex rationibus publicis postea apparuit. Simul ex Saxonie Electoris & Hassie Landgravii & Wirtenbergæ Ducis, urbibus & arcibus machinas bellicas an 13 Imperator deduxit, quarum partem Mediolanum & Neapolim, partem in Hispaniam misit, reliquis per Belgii Provincias distributis, tanquam partæ de Germanis victoriae manubias, non sine occulto in animis Germanorum injuriæ sensu, qui sero errore animadverso, sua sibi opera & imprudentia, suum

suum decus & gentis gloriam ereptam dolebant (c) Cujus
 mali & tristissimi eventus præcipua causa creditur, quod
 non ex unius arbitrio res ageretur. Cum æquali essent
 potestate præditi Elector Saxoniz Johannes Fridericus, &
 Hassiz Landgravius Philippus, non semel accidit, ut dis-
 ceptando per oportunitate dilaberentur occasiones. (d) Lente
 admodum in Federatorum castris omnia gerebantur, dis-
 sentientibus fere semper ducibus, & plurium æquato im-
 perio, universi segnes & quid agendum incerti erant. (e)
 Scilicet ubi multitudo ingeniorum, ibi multitudo confu-
 sionum! Plurimi lateres juncti altissimam firmamque tur-
 rim efficiunt, multa ingenia nihil. Sane incerta & moro-
 sa adeo Federatorum consilia ipsis exitiosa, cum ferre am-
 plius non posset Sebastianus Schertelinus, Augustanz mili-
 tiaz Dux vir fortis & ingentis animi, Augustam unde ad
 bellum fuerat missus, profectus est, neque post in castra re-
 diit. (f) Itaque rerum peritiores ita sentiunt, prudenter fe-
 cisse Carolum V. Cæsarem, qui rerum summam dubiaz cer-
 tamini forti committere noluerit, quippe cum ipsius vi-
 res indies auferentur, & potentia tempore convalesceret;
 concordia item & obedientia ductum & militum summa
 esset, ut qui summum unum ducem & principem respice-
 rent: contra hostium lenta & dubia consilia, ac discrepan-
 tes in iis sententiaz, & ut inter pares minor ducum respe-
 ctus. Sic Cæsarem patet prævidisse, sociorum vires tem-
 pore aut discordia dilapsuras, sibi que cunctandum esse, dum
 ex occasione, quæ se brevi in manus datura esset, consilium
 caperet. (g) Quod mox contingit, cum illis qui simul omnes
 de Cæsare tota Germania expellendo consilia agitaverant,
 jam de salute sua singuli cogitare cæperint. (h) Celeber-
 rimum denuo Fedus, quod multis annis constiterat, Unio
 (i) uno valido ictu dissoluta, dissiliebat. Res ab ea ge-
 stas

stas & non gestas ejusdemque exitum historiae loquuntur. Neque confœderationi Lipsiacæ (k) diuturna constantia. Aliquot ejus membra in Franconico & Svevico circulo in continenti renunciavere: reliquos ad Nordlingam casus separavit. Quin tandem præcipuos Federatorum Pragensis (l) seu pacificatio seu transactio hostes plane reddebat.

(a) Dictum ita a loco ubi annò 1536. die Michaelis Archangeli perfectum, & ad decentium prorogatum a dominica Invocavit anni 1537. quæ die finem habiturum erat. Smalcaldiam civitatem Carolus V. propterea solo æquare constituerat, nisi eam Dux Saxonie Mauritius exorasset. Spangenberg, in Chron. Henneberg, lib. V. Formulam Federis & Federatorum nomina recenset, Wabremund, ab Ehrenberg, medit. pro federib. lib. 2. cap. ult. p. 317. Frieder. Hordleder, de caus. bell. German. lib. 8. cap. 8. & 9. Remig. Fesch, de Federib. th. 13. Thuan, lib. 2. Sleidan, lib. 17. & 18. (b) ad LXX vel LXXX. clo peditum, XV. equitum millia fuisse memorant scriptores: adhuc CXX. tormenta omnis generis. VI. clo fossorum, ac CCC. pontones, carrosque pulveri tormentario, globis & ceteris bellicæ rei necessariis instrumentis sabvehendis supra lccc, quibus trabendi VIII. clo jumentorum destinata erant; insuper fabricorum, cuniculariorum & hujusmodi artificium ad clo capita, quæ publicis sumptibus alebantur. Thuan, histor. lib. 2. (c) & tamen omnes forte protestantes, excepto Philipp. Melanthon. solidi & recti iudicii viro, cujus verba recenset Ehrenb. d. loc. de federib. pag. 328. fedus hoc pium, honestum, legitimum dicunt. Prius etiam quam iniretur, in consilium adhibiti fuerunt non Jcti modo, sed & Theologi, & præmissa matura & multa deliberatio. vid. Hordleder, de caus. bell. German. passim, & ejusdem dissert. 1. & 2. pro Federat. bell. auspiciis Saxon. contra Carol. V. gest. apud Goldast. in Polit. imperial. part. ult. fol. 1371. & seqq. Zieritz, in discurs. Apolog. pro Feder. Smalcald. thes. 18. Sleidan, lib. 8. Improbum judicaverunt

verunt Bodinus Natalis Comes, Antonius Qyetta, Ludovicus de
 Avila, Francisc. Burckhard, qui appellat einen Schmalkalbe-
 rischen Frankösischen Pestilentialischen Bund/ & alii. No-
 stram opinionem in conflictu, quærenti rotunde indicabimus. (d)
 Sleidan lib. 18 ubi ita scribit: Ubi jam Smalcaldicorum exerci-
 tus omnis convenisset, ceptum est omnibus tormentis in castra Cæ-
 saris fulminari & vehementissime quidem. Ibi tum Landgravius,
 convocatis ad Saxonem belli consiliariis atque ducibus, quod si pe-
 nas me solum, inquit, esset administratio, sicut tunc erat, quando
 Wirtembergicum restitui, duabus equidem cum legionibus hostem
 adoriri primo velim, & fossoribus adductis, munitiones illorum di-
 sturbarem, & summis deinde copiis impressionem facerem. Varian-
 tibus ibi sententiis, cum alii dissuaderent, ut rem summi discriminis,
 alii non improbarent quidem, modo ut ab Ingolstadiis, qui tormentis
 abundabant, nihil periculi sit metuendum, & equitatus etiam ad-
 hibeatur statim initio pugne: nihil actum fuit. Quod qui-
 dem ita reprehenditur a multis, ut hic error, & ipsorum calamitatis,
 & victorie Caesaris initium atque causa fuisse putetur. &c. Quæ-
 re nos Proverb. cap. 11. vers. 14. & cap. 1. v. 6. semper intellexi-
 mus, si unus negotius præsit, qui determinat. (e) Thuan. hist. lib. 2.
 (f) Sleidan lib. 18. Thuan. d. l. 2. (g) Thuan. dict. loc. (h) i-
 dem d. loc. (i) Germanis die Union Confederati se tandem ap-
 pellarunt, die Correspondirenden und Vnirten König / Chur-
 Fürsten / Graffen und Städte. vid. Anbringen der Vnirten
 Gesandten bey Herzog Maximilian zu Bepern/ anno 1610. den
 11. Decembr. styl. n. und den 19. Decembr. st. n. Londorp. in Act.
 publ. part. 2. passim. Unio hæc anno 1610. Hale Svecorum archius
 confirmata, ad quam civitatem alludens Christian Gottlieb von
 Friedberg & Christoph. von Ungersdorff appellarunt eine Höl-
 lische Union/ und den Correspondenz-Tag einen Conjurations-
 Tag/ quos refutavit autor der Ungersdorffischen Widerlegung.
 Varia aliis extant scripta Unionem mordicus oppugnantia eandemq;
 pro-

propugnantia, ad quæ nos remittimus. Præsens nostrum institutum minime permittit ut velimus, hæc simili quæve decenter prosequi. Nostram interim opinionem in conflictu aperiemus. (k) quæ inter Status Evangelicos initia, cum bona ecclesiastica post Passaviensem Transactionem occupata, Imperator restitui juberet. (l) inter Glorioss. Imper. Div. Ferdinandum II. & Sereniss. Dominum Johannem Georgium Saxonie Electorem Anno 1635. quæ nunc cum suis appendicibus ad causarum decisionem nec allegari, nec audiri, nec admitti debet. Pacificat. Osnabrugg. artic. 27. §. contra hanc Transactionem.

CONCLUS. III.

Si fere bellorum quæ a multis imbecillibus contra unum potentem geruntur, terror & strepitus periculo effectuque major esse solet. Cito primos impetus deferere, cito, sententiarum varietate inter collegas exorta, constantiam debilitari constat. (a) Frequenti usu competum est, ea, quæ ex multorum voluntate pendent, vix felicem exitum habere. Fœdera inter multos icta, haud ea firmitate & consensione animorum natura sua sunt, qui sperari possit, quenquam aut remissionem fore, aut ab aliis disjunctum iri. (b) Quisque facile sua respicit, & sibi quam aliis bene esse mavult. Quamvis fidei datæ conveniat, quæ fundamentum præcipuum Federum est, ut quisque Federatorum, aliquid incommodi patienter ferat, ne alius & ne communis causa in multa majora detrimenta incurrat. (c) Adnimadverterat paciscendum inconstantiam Ferdinandus Toletanus Albæ Dux, Belgii Governator, quando centurioni cuidam, copias diversorum hostium Federatorum, sollicitè denarranti, & conjunctionem tot Regum Principumque amplificanti, placide respondebat: Scire se quantum demum illud fœdus esset; nec magnopere timen-

timendum ab ea multorum conspiratione, contra quod Rex suus longe majus injerit. Convenisse enim cum Hispaniarum Rege, Reges Neapolis Siciliae Sardiniaeque convenisse Insularum Ducem, Burgundiorum & Belgarum Principem, praeter Peruvii, Mexici Philippinarumque Reges. Hoc autem differre utrumque Fedus, quod in illo nationum ingeniorumque dissimilitudo, & si dissolutionem societatis essent alatura: in hoc omnibus lubere, quod uni lubeat, eoque aeternum fore, (d) Quod non indignum erit tam famoso duce judicium. Negari haud debet, multa accidentia conjunctis ad dissolutionem impellere, sumtus, impendia, lucrum cessans, damnum emergens, speratae utilitatis defectus, casus adversos, studium diversum & propriae potentiae, varios fines, invidiam, ambitionem, varias cupiditates multaque alia. Omnia secula haec docuerunt, Sic tutissimum firmissimumque merito habetur propria vi & potentia niti. Fere semper miserum est, alieno incumbere fulcro.

(a) Guicciardin. hist. Ital. lib. 8. (b) Guicciard. d. loc. lib. 3. & lib. 16. (c) idem lib. 1. (d) Strad. de B. B. dec. ad. 1. lib. 7.

CONCLUS. IV.

An ergo nos, omnino Federa non ineunda, opinamur. Minime. Mens nostra nunquam haec fuit, neque impofterum erit; Quid saepe contingere soleat, saltem indicavimus, & quod cauto opus sit, & quam facile ligata interdum solvantur. Alias ligas omnino svademus. Non est bonum hominem esse solum. Ita mox dixit Opt. Maxim. post hominis creationem. Et quis erigit solum, si lapsus fuerit? Sane ut miser videtur homo privatus sine omni amico, ita Princeps & Respublica sine

federatō. Potentissimus Imperator & simul Hispaniarum
 atq; Indiarum simul multarumq; provinciarum dominus,
 Carolus V. probe id ipsum intellexit, qui initio statim Impe-
 rii & ipso ætatis flore, Angliæ, Poloniæ, Daniæ, Lusitaniæ re-
 gum amicitias & federa, affinitatibus, connubiis & aliis variis
 mediis sibi procuravit. [a] Si ita potentissimi fecere, facile ap-
 paret, quid imbecillioribus conveniat, qui semper suspicari ne-
 cesse habent, non quid major facere jure debeat, sed quid
 facere possit. Nunquam causa belli, invasionis, oppres-
 sionis potentiori deest. Qui pati iniquissima & silere nescit,
 ille nocens est. An non etiam fere coram mundo victus malā
 causam habuit, Parere victoria advocatos solet non querere.
 Non improbanda igitur minus validorum cura diligens, in
 comparandis remediis, quibus injustis nonnullorum factis
 & præensionibus obviare queant: ne fiant esca majoris,
 quod naturaliter contingere solet. Illud autem inter reme-
 dia salubrius & honestius ubiq; est, & communi gentium
 consensu approbatum, quod fit animorum & virium per
 federa conjunctione. Sic & utilitas & necessitas urget so-
 cietatem, imo invitos nonnunquam coëgit. Atq; sunt con-
 federaciones ejus efficacæ, ut duo, tres, & plures unus (b)
 fiant ad mutuam, contra hostile robur, defensionem. Quan-
 tum autem unio vires augeat, vel unius Scylluri patris,
 octuaginta filiis suis porrecta tela disjunctim & conjunctim,
 documento esse poterunt. Idem liberæ Belgii provinciæ
 protestantur, & junctæ armipotentis Helvetiæ civitates. Et
 quis ignorat unitam virtutem fortiorem? An non, quod
 solitaria causa præstare nequit, sociæ expedit? An non o-
 neri gestando, quod unus ne quidem movet, plures suffi-
 ciunt? Atq; ubivis etiam obviam exempla sunt, federatos
 alios, alios federatos vel conservasse à periculis, vel defen-
 disse, aut liberali, aut victos, spoliatos, ejectos, exules glo-
 riose

riose feliciterque restituisse. Ad Albæ ducis responsum quod attinet, Hispaniarum regem concernit, qui duo interdum regna aut tria & aliquod provincias, salvo statu suo perdere & recuperare potest idemq; manere. Cum alii principes plurimi non sint rex Hispan. nec tot federatos ex se habeant, eandem quoque regulam observare minime possunt.

(a) *Chokier thesaur. pol. lib. 2. cap. 11.* (b) *confederatus unus cum confederato censetur Hier. Gigas de crimin. les. majest. lib. 3. rubr. de rebell. quest. 21. Felin. in rubr. de treug. & pac. n. 1p. Henric. à Rosenthal. de feud. cap. 10. conclus. 20. n. 20. lit. u.*

CONCLUS. V.

Nobis tamen visum distingvenda federa ita: Aut potentes sunt federati omnes, & ita quidem, ut quilibet eorum justum exercitum conscribere & alere possit, novumq; substituere, Hæc regulariter durant. Aut inter collegas unus validus est & potentissimus, reliqui tales, ut singuli offensive parum possint, neq; habeant in marsupio exercitum, & tunc ligam ille unus sua potentia & auxiliis & solatio sustiunt, ne facile solvatur. Aut multi sunt federati, qui omnes quidem copiis viribusq; junctis decentem exercitum sistuet, singuli nullum. Hæc unio aut nunquam contrapotentem unum diuturna, aut rarissime. Aut contra Majestatem & summum Magistratum in Monarchia vel Poliarcho statu subditi conjurant. Ejusmodi conspirationes & seditiones facile evanescent. Primi imperus inconsiderati cito defervent, & futurorum memoria cautos animos parumq; sedatos terret. Mox ad ordinarii Magistratus clemenciam prudentiores respiciunt, oblata denuo obedientia, dum timent, ne exules, banniti, bona, substantiam, feuda, digni-

dignitatem, famam, honorem, cognatos, patriam, & apprehensi caput amittant unicum, quod habent. Parum iterum à seditiosis, quibus alii adhærent ipsi sperare possunt, sed omnia demum à justis Magistratus & domini gratia, quæ in mundo vere felices reddere potest homines & extollere, ditare, beare, expectant. Similibus fere, Centurio Clemens seditiosas Romanorum Pannonicas legiones ad obedientiam sine magno labore flexit, motumq; sedavit. Quosque, dicebat, filium Imperatoris (nempe Drusum) obfidebinus. Quis certaminum finis? Percennione & Vibuleno sacramentum dicturi sumus; Percennius & Vibulenus stipendia militibus, agros emeritis largietur? deniq; pro Neronibus & Drusis imperium populi Romani capeffent? quin potius, ut novissimi ad culpam ita primi ad pænitentiam sumus? (a) sic redire mox obsequii pristini amor, cæsis Vibuleno & Percennio aliisque rebellionis autoribus

Tacit. annal. 1.

CONCLUSIO VI.

Imperium nostrum Romano Germanicum unius (a) etiam eminentissimi Majestatis per tot secula regitur. Unum illud communiter Cæsarem, Imperatorem, Regem appellavere. (b) Is non modo verus dominus, & summus princeps & supremum Imperii temporale caput (c) sed & totius orbis Christiani est. (d)

--- nullum caput ista super se

aspicit, excepto cælorum rege, postea* (e)

Altra Deo nil majus habent, nil Cæsare terra,

Sic Cæsar terras, ut regit astra Deus. (f)

Idipsum quidam Caroli V. Symbolum exprimere fatagens, ingenue fati innuit his verbis:

Vis ultra? ast ultra non est quo progrediaris,

Nil ultra est aquilas imperiiq; decus.

S 2

Hodie-

Hodieq; adhuc quod ad dignitatis prærogativam attinet, omnes Christiani orbis principes Cæsari ultro loco cedunt. (g) ipse tanquam stella matutina in medio nebulae meridionalis, inter cunctos reges eminere dicitur. (h) Imo Turca infensissimus & hereditarius Imperii hostis præcipuum agnoscit Imperatorem nostrum orbis principem (i) Atq; hanc nõ interruptã eminentiæ & præcedentiæ possessionem vel quasi semper inter aves sibi fortiter Aquila asseruit.

(a) *Nescii tamen veteris Romane historis, plures nimirum simul imperium administrasse, haud sumus. Docent id factis §. sed & propter 6. Instit. de excusat. tutor. l. imperatores. 3. pr. ff. de transaction. l. ult. pr. ff. ad Sct. Turpilian. l. divi fratres. 27. pr. ff. de pæn. & inscriptiones L. L. Codicis passim. Recentius exempl. præbet Friderici Austriaci & Ludovici Bavari conventio Anno 1525. Formulam ejus tradit Johann. Cuspinian. Cæsar. Maj. consiliar. & Profess. Vienn. in Descript. Austr. p. 638. Wollfgang. La-Zius. Comment. Genealog. Austr. lib. 2. Melch. Goldast in Reichs-sagung. fol. 147. & fol. 310. Aurea Bulla pluralitatem non admittit, quæ nunquam regum & capitum sed regis & capitis meminit. Atq; quod Electores, regem non reges, caput non capita, se electuros jurent: sequitur eos unam tantum non plures una eligere posse. Michael Ulcour. de regim. mund. part. 2. quest. 1. pr. num. 1. Lancelot. in temp. lib. 1. cap. 1. §. 1. quest. 1. Cirier. de primogen lib. 1. quest. 7. n. 20. Melch. Goldast. in politic. imperial. part. 2. disc. 2. Neque extat post Aurea Bulla compositionem exemplum, quod duo eodem tempore aut electi fuerint aut imperaverint.*

Sic ipsa consuetudo, quæ optima legum interpret. l. si d. interpretatione. 37. ff. de LL. unitatem evincit. Carolus. V. quidem Austriacam Hispaniæ potentiam accessione Imperii firmaturus, opera Mariæ Hungariæ reginæ subornatæ, pertentat aliquoties animum Ferdinandi, quo Romanorum regnum Philippo cederet, inter alia pollicitus, se cum fratre communicaturum imperii fasces, ut duo impostherum pari autoritate

ze Caesares haberentur; immoto tamen ad ea Ferdinando, confirmato a Maximiliano filio ad spem imperii educato. Cum id impetrare non posset Carolus, postremo petierat, ut saltem Philippum per Italiam & Belgium, cum plena potestate vicarium constitueret. Sed nec illi assensere, quod dicerent: tantum de Caesarea Majestate ac dignitate, quam integram & illibatam tueri recepsissent, decessurum, quantum ex ea alteri concessissent. *Famian. Strad. de Bell. Belgic. Decad. 1. lib. 1. Wilhelm. Godeloveus, de abdicat. imper. Carol. V. Thuan. histor. lib. 6. & lib. 16.* Imo unum tantum posse esse verum imperatorem, pro articulo fidei nonnulli habent, & proinde assimilant Graecorum Imperatorem scabacorum regi: quos tamen refutat Henning. *Arnif. de jur. Majestat. lib. 1. cap. 2. n. 3. (b) Neg. intererit an se imperatores, an reges, an aliter appellent. Prohibiti nulla ratione unquam fuerunt, quin se quibusvis appellationibus nominarent. In jure feudali regis nomine plerumq. imperator intelligitur. vid. cap. un. pr. & § 7. de his qui feud. dar. poss. c. un. in fin. de benef. fratr. c. un. pr. de leg. Corrad. c. un. pr. de capit. Corrad. Isern. in cap. un. que sint regal. Vultei. de feud. lib. 1. cap. 5. n. 6. Niell. disp. feud. 1. thes. 1. lit. a. neg. à jure civili & Canonico dicta regis acceptio aliena est. Sensus imperialis vocatur regalis. l. ult. C. de. ll. culmen imperiale, culmen regale. l. ult. C. de adfessor. l. 3. C. de quadr. prescript. Lex de imperatoris plenitudine lata, Regia §. 6. F. de J. N. G. & C. l. 1. ff. de constit. princip. l. 1. §. 7. C. de V. 1. E. Constantinopolis regia urbs l. 1. §. 10. C. de V. F. E. l. ult. C. de adfessor. sceptrum imperatoris regium, c. inter. dilectos 6. X. de fid. instrum. potestas imperialis regalis. c. sollicit. 6. X. de majorit. & obedient. Vid. dissert. nostrā Heidelberg, de Regalib. thes. 3. & 4. Interim verum est, plurimos occidentis Imperatores ante coronationem Pontificum, se reges tantum dixisse, Maximilianus I. id novissime observavit, qui tamen in R. A. zu Trier und Eöln anno 1512. & R. A. zu Augspurg anno 1618. aliquoties se Imperatorem vocat. Carolus V. primum ante Romanam coronationem*

nem titulo Imperatoris usus est, quem secuti sunt omnes reliqui. Interim negare haud debemus, fuisse & forte adhuc esse, inter Imperialem & regalem coronam, distinctionem. Abunde id probat capitul. Carol. V. art. 30 ibi: Wir sollen und wollen uns auch zum baldesten es möglich und süglich / heraus in das Reich Teutscher Nation persönlich fügen / die Römische Königlische Kron / wie uns als erwählten Römischen König wol ziemt / empfangen &c. Und nachfolgend solwir die Königlische Kron / wie obsteht / empfangen haben / uns zum besten beleiſigen / die Käyserliche Kron / auch in ziemlicher gelegener Zeit / zum schiersten erlangen. Ad idem se obligasse reliquos Imp. capitulationes aperte docent. Jung. R. A. zu Wormbs anno 1521. §. und als wir in unser Kayf. gemüth. R. A. zu Nürnberg / anno 1522. in pr. R. A. zu Augspurg / anno 1530. in pr. Novissime in capit. Indivisiſimi Domini Leopoldi Augusti, Regie saltem corone facta mentio, Imperialis plane nulla, art. 37. Quidquid olim fuerit, tratatitium est, Coronam Romanam hodie supervacaneam haberi, neg. aliquid propterea S. Caf. Majest. deesse. Multa alias passim de coronationis Romanae seu Papalis efficacia & contra eam disputantur. Nos cum de re simus certi, de verbis amplius solliciti non erimus. videri poterit Johann. Gersenius in orat. de pontificia electi Romanorum regis coronatione. Onuphr. Panvin. de comit. imperat. cap. 5. & 11. Johan. Azor. inst. moral. lib. 10. cap. 5. Hieron. Balbus. de coronat. cap. 19. & 20. Bellarmin. de translat. imper. lib. 1. cap. 4. Lancell. in templ. lib. 1. §. 1. quest. 3. n. 5. Wesenbec. in not. ad Schneidevv. in proem. Inst. n. 6. Petr. Heig. illustr. quest. part. 1. quest. 3. n. 56. Domin. Arum. ad A. B. discurs. 2. thes. 20. Gerlac. Buxtorf. ad A. B. cap. 29. lit. f. Reinkingk. de Reg. S. & E. lib. 1. class. 3. cap. 8. n. 17. & seqq. Schütz. de stat. rei. Roman. vol. 1. disp. 2. tb. 20. Limn. de Fur. Publ. lib. 2. cap. 4. n. 52. & seqq. Goldast. in Polit. Imper. part. 2. & 3. Illud ipsa litera ostendit, in capitulationibus, & sic ante coronationem electos se nominare Romanos reges tantum, postea vero Imperatores, In quibus alias Imperator

rator & Rex Romanorum differant & convenient, tradunt
 Schutz, de stat. rei Rom. vol. 1. d. 5. th. 4. Reink. d. loc. lib. 1. cl. 1.
 cap. 14. Linn. d. loc. lib. 2. cap. 14. n. 46. (c) Kammerger. Ordn.
 zu Consens anno 1507. tit. wann gegen mächtigen Gewalt. *ibi*:
 als das Haupt und Herren. R. A. zu Trier und Eöln anno 1612.
in pr. ibi: Röm. Käyser und rechter Herr. R. A. zu Augspurg.
 anno 1530. §. dergleichen wir. R. A. zu Regenspurg anno 1532. tit.
 Geistliche und Weltliche Beschwerung. *in pr.* R. A. zu Worms
 anno 1545. §. also und dermassen. R. A. zu Augspurg / anno 1566.
 §. und nach dem dann / *ibi*: als das Oberhaupt in Reich.
 R. A. zu Speyer / anno 1570. §. nach erledigten / *ibi*: ein wachent
 Haupt des Röm. Reichs / Ordnung Notar. zu Eöln / anno 1512.
 §. und nach dem von gemeinen Rechten / §. die Notarien sollen
 auch wissen / *ibi*: der Nahme des Obersten Fürsten. (d) A. B. tit.
 2. §. *presilio deniq.* *ibi*: *temporale caput mundi seu populi Christiani*
et temporale caput fidelium, R. A. zu Speyer / anno 1529. §.
 und anfänglich belangend / *ibi*: Oberst Haupt und Vogt der
 Christenheit. Under achts Erklär. des Grafen von N. anno
 1622. *ibi*: Röm. Käys. und höchste weltliche Oberhaupt. *apud*
Lundorp, *in act. publ. part 5. cap. 23.* Buxtorf. ad A. B. cap. 29.
Domin Arum. ad A. B. diff. 2. th. 12. Hinc regium patronatus jus
& Advocatia & ecclesia defensio. primario ad Cesar. Maj. perti-
net. Dav. Hop. de prote& sive Advocat. jur. concl. 9. Lupold. de
 Babenb. de jur. regn. cap. 3. Menoch. A. J. Q. cas. 338. n. 7. lib. 2.
 cent. 4. Dissert. nostra Heidelbergensis, de jur. patronat. part. 2.
 concl. 3. & seqq. Fatetur id ipsum Carol. V. in R. A. anno 1530. §.
 auff solcher unser gnädigt. *ibi*: Wie uns als Röm. Christli-
 cher Käyser / Obersten Vogt / und Schirmherrn / der H. Christli-
 chen Kirchen / von Amptwegen unsern gewissen nach gebühret.
 l. 3. l. ult. C. de Summ. Trinit. Nov. 3. 5. 6. 16. constit. Frider.
 de pac. tenend. *in pr.* 2. F. 27. clement. un. de jure jur. *ibi*: *ecclesia*
debent esse promississimi defensores, c. convenior. 21. XXIII. quest 8.
 S. pen. *Hinc gloriosi tituli, quibus se ornant. Imp. rechter Vogt /*
 Oberster

Obrister Vogt / Beschirmer / Schirm Herr / *Advocat*, des
 H. Christlichen Glaubens / der H. Christl. Kirchen / der Chris-
 tenheit / *vid. R. A. zu Trier und Coln. Anno 1512. S. und nach*
dem wie vor Augem. R. A. anno 1518. in pr. constit. wieder die
Widertouffer / anno 1529. R. A. anno. 1541. S. aber Churfür-
sten & passim, dicta modo magnifica nomina ab ipsa Cas. Maj.
Statibus Imperii tributa leguntur. R. A. zu Nürnberg. anno 1524.
ibi: Die Stände des H. Reichs als Schützer und Schirmer
des Glaubens. Inspecie Rex Anglia Henricus VIII. pro se & suc-
cessoribus suis, a Pontifice fidei defensoris titulum accepit; quod
contra Lutherum librum ediderat. Sleidan. lib. 3. Linn. d. J. P.
lib. 2. c. 6. num. ult. Similem fere titulum Iulius II. anno. 1512. Hel-
vetiis concessit solenni bulla, in praesenti auxilii remuneracionem
contra Galliae regem: nempe ut vocarentur auxiliatores & de-
fensores libertatis ecclesiasticae. Guicciard. hist. Ital. lib. 12. Christ.
Wurstisen. in Chron. Bas. lib. 7. c. 3. Hunc titulum hac literarum
superscriptione: Vnsern lieben Sinen / der H. Röm. Kirchen
Bundgenossen und Beschirmern Leo. X. iis confirmavit. Gold.
in Reichs Sag. fol. 103. Atq. quamvis reges Gallie Christianis-
simi nominentur, quem titulum eis Iulius II. adimere & ad Ang-
liae reges transferre voluit, Guice. d. lib. II. attamen Imperato-
res jam diu eo usi sunt. l. 8. C. de summ. Trinit. Henr. Bebel. in
discurs. quod. Imp. Roman. jure sit Christianiss. dicendus. Gasp.
Sciopp. in consil. reg. p. 31. (e) Gunth. Ligur. lib. 6. & idem. Cum
tu cunctorum quos cernunt sidera regum maximus, & toto nulli
cessurus in orbe. (f) quod curiae Wormatiensi aureis literis inscrip-
tum legitur. (g) quod ingenue fatetur ipse Bodin. de Rep. c. 9.
Anton. Quetta. de precedent. Romani regis & Gallie. 12. Thom.
Lanf. in consultat. de princip. inter prov. Europ. Orat. pro. Ger-
man. 1. Reink. de R. S. & E. lib. 1. cl. 2. cap. 7. ibiq. alleg. (h) Rosent-
hal. de feud. cap. 8. concl. 15. lit. g. ibiq. allegat. (i) Lanf. in con-
sultat. dict. orat. 1. pro German. Reink. dict. cap. 7. n. 48.
Joh. Bruning. de Homag. sect. 2. concl. 2. 3.

(145.)

Dissertatio Decima

DE RATIONE STATUS.

Respondente

ELARDO *ESCH*/ Berolinensi
CONCLUS. I.

SAcrae Cæsareæ Majestatis transcendentem dignitatis eminentiam (a) modo stricte consideravimus. Ad jus imperii ipsum & vim & potestatis absolutæ summam (b) quod attinet, præter Deum & ensẽ, laudata Majestas, superiorem, in vasti hujus mundi machina, neminem agnoscit. Sicut caput summa corporis pars, (c) ita etiam Cæsar supremus moderator imperii. Ab ipso cuncti principes & status imperii, aliq; immediati cives acceperunt, & adhuc habent & agnoscunt provincias, dignitates, privilegia, regalia, territorialia & inde dependentia jura ingentia.

Tanta dari, clari fuit indulgentia regis, (d) &c.

Eidem tamen vasallagium & homagium vicissim præstant, atq; inde simul vasalli sunt & simul subditi. Sic fidelitatem, obedientiam, subjectionem Imperatori clementissimo suo domino (e) omnes debent. Iterum cunctis, summæ & infimæ conditionis, mandat, imperat: omnes causas & personas judicat, extollit, humiliat, largitur, adimit, privilegia, immunitates, dignitates regales, & jura territorialia concedit & tollit, condemnat, coercet, punit (f) gratiam facit, absolvit. Tandem maximi momenti vel reservatum vel relictum est, absolutæ potestatis plenitudo (g) cui Cæs. Majestatem alicubi renunciaffe, nos legisse,

T

gisse, haud meminimus. Illud bene novimus, frequentem ejus passim fieri mentionem, & quod sapius ex proprio motu, vel gratia, vel ex necessitate adhibita fuerit. Soliti tamen fuerunt Impp. semper paterne (h) & leniter procedere, monitorisq; multis uti, & gratiam antelarge offerre, quam juris summi rigorem adhibuerint. Quanta, hostibus suis apertis & clandestinis, errata & crimina, condonaverint, notorium est. Omnes tamen & singuli sibi suisq; & fortunæ suæ industrie caveant, ne in violabilem Majestatem ita lædant, ut ad jus imperii teneatur recurrere, & potestatis plenitudinem. Alias quem, præmiorum exhortatio & humanitas, probum facere nequit, eum bonum facere solet metus poenarum & executio. [i] Magnum momentum habere solet sola proscriptio. Chartam esse nonnulli dicunt, sed ferri vni ista papyrus obtinet. Omnium animis impressa Magistratus ex Dei ordinatione veneratio, itaq; plus virium bannum habet, quam arbitrantur multi. Quod alias est furtum, rapina, spoliium, latrocinium, homicidium, turbatio pacis publicæ, id contra proscriptos justam ultionem, legitimum & necessarium bellum dicunt: igitur occidere, tales, capere, rapere, vulnerare, spoliare, non modo impune, sed etiam gloriosum est. Omnes etiam se Cæsari summo Magistratui officium facere sciunt, multi putant & Deo. Semper potentes & strenui commissarii inveniuntur obedientes prompti & parati, qui mandata & edicta armis exequentur, & status alterius publica autoritate & jussu occupatos, sibi pro expensis & laboribus retinere, quam semel ejectis restituere malunt. Nolumus nos loqui, quid proximiores agnati sibi aliquoties fecerint. Satis hæc scit, qui res in Germania gestas parum scit. Atque fere

fere etiam male res eis cesfit, qui ob pertinaciam a banno liberati non sunt, vel qui Cæsari aut alii ordinario Magistratui impotenter insultarunt. Annon Rudolphus Sveciæ Dux egregius, Henrici IV. Imperatoris æmulus, argumentis cleri in speciem pietatis plenis, invite & repugnans perſuſus, inter ſuſpiria gemitus & lamenta, mutilatus (k) moriebatur? An ignotus Abſolonis (l) Sebæ, (m) Simri, (n) Sallum [o] & aliorum rebellium, interitus, quem omnis pia mens merito horret & expaveſcit? Quilibet judicare ex his poterit, an ratio ſtatus obedientiam fidelem an perfidiam ſvadeat?

Felix quem faciunt, aliena pericula, cautum.

(a) *Illud adhuc ſaltem dicimus, cum Petro de Andlo, de Imper. Roman. lib. 2. cap. 8. Imperatorem Romanum non modo Regem & Monarcham eſſe, ſed & in tribus omnes reges ſuperare, Dignitate, Autoritate & Inſigniis imperialem gloriam decorantibus: ſalvatoremq; noſtrum, ſub ſuum in hunc mundum & ingreſſum & progreſſum & egreſſum, præ aliis omnibus, imperiale ipſius ſceptrum, approbaſſe ac honoraſſe videri. An imperator dignitatum gradibus annumerandus ſit? vid. Petr. Fritz. de nobilit. concl. 18. (b) qua, a dignitate, ſeſſionis prærogativa, inclinationibus externa reverentia, ceremoniis & ſimilibus, qua quidem magnam ſpeciem, pompam cultumq; externe præ ſe ferunt, ita differunt ſicut corpora & umbra. Vocantur ſimulacra imperii, & a Tacito inania. [c] ex quo, tanquam principaliori parte, ſicut homo cognoscitur, ita etiam ex eodem ſtatu, l. cum in diverſis. 44. ff. de religioſ. & ſunt. funer. (d) Gunth. lib. 8. (e) R. A. zu Augſpurg anno 1525. in pr. ibi: allergnädigſter Herr / R. A. zu Wormbs anno 1526. in pr. R. A. zu Eßlingen / anno 1516. in pr. R. A. anno 1527. in pr. & paſſim, (f) unum ſaltem textum ex pluribus allegamus,*

mus ex Ordinat. des Landsfr. zu Wormbs / anno 1521. tit. ult.
ibi: darauff befehlen wir allen und jeden obbeschriebenen / euch
 auch hiemit auß Römischer Käyserl. Macht / bey den Eyden
 und Pflichten / die Ihr uns von des Reiches wegen insonder-
 heit gethan / und bey dem Gehorsam / die Ihr uns als Römischen
 Käyser schuldig seyd / auch bey verlust aller Gnaden /
 Privilegien und Rechten / so Ihr von uns und dem H. Reich /
 oder andern habt / ernstlich und festiglich gebietend / daß Ihr
 diesen obbeschriebenen Frieden / und unser Gebot / mit allen
 Articklen und Inhalt stet und fest haltet / auch durch euere
 Fürstenthumb / Graffschafft / Herrschafft / Gebiet / und was jeg-
 licher in Regierung und befehl hat / mit eueren Stadthaltern /
 Bischumben / Amptleuten / Pflegern / wie die Nahmen ha-
 ben / auch eueren Untertanen / zu halten / und zu volnziehen /
 ernstlich schaffet und bestellet / daran nicht säumet / noch d. v.
 wieder trachtet oder thut heimlich oder öffentlich in keine weiß /
 alle vorgemelte zusambe andern Poenen der gemeinen Reichs-
 recht / und unser schweren Bagnad zu vermeiden. *Junq. pote-
 rit Carol. V. mandatum Wormatiense contra Novatores reli-
 gionis anno 1521. S.* am ersten zu lobe dem Allmächtigen / *ibi:*
 haben wir den gedachten Martin Luther als von Gottes Ri-
 chen abgesonderten Gliede / und einen verstockten Zertremer
 und offenbahren Kezer / von uns und euch allen und jeden in-
 sonderheit zu achten und zu halten / erkennet und erkläret / und
 thun das wissentlich in Krafft dieses Brieffs / und gebieten
 darauff euch allen / und jeden besonders bey den Pflichten /
 damit ihr uns und dem H. Reich verwannd seyd / auch vermei-
 dung der Pöen *criminis lese Majestatis* / und unser und des
 Reichs Ahr und Aber-Ahr / und dazu Privirung und Entse-
 zung aller Regalien / Gnaden und Freyheiten / so ihr bisher /
 von unsern Vorfahren / uns und dem H. Reich in einige wege
 gehabt

gehabt / vom Röm. Käyß. Macht / ernstlich mit diesen Brief /
 und wollen &c. videantur de his & similibus, Theodor, Rein-
 king, de Reg. Sec. & Eccl. lib. 1. class. 2. cap. 2. per tot. Sinolt. co-
 gnom. Schütz, de stat. Re. Roman. vol. 1. disput. 1. thes. ult.
 Limm. de Jur. Publ. lib. 2. cap. 9. per tot. Johan. Henric. Stamler,
 in tract. de Reservat. Imperat. per tot. Just. Gebhard. de sac.
 Romano nationis Germanica imperio. n. 12. 15. 27. 28. & seqq.
 Tob. Paurmeist. de Jurisdic. lib. 2. cap. 4. Johan. Norderman.
 de Jur. Princip. concl. II. Georg. Christoph. Mayssch. de potest. &
 jurisd. imperat. per tot. Henric. Brüning. de var. univers.
 specieb. thes. 5. Gothofred. Anton in disputat. Apologet. de potest.
 Imperat. ll. soluta. apud Goldast. in politic. imperial. part. 13.
 fol. 623. Dom. Arum. de jur. publ. vol. 1. discurs. 7. Ludov. von
 Hönigk. de regal. postar. jur. cap. 3. & a modo enumeratis al-
 legati, Que veteres Dd. Canonista & Legista de Casar. Maje-
 statis juribus tradiderunt, haud placuit adduci, Unicuiq. no-
 tum, presenti Germania statui, ea non usquequaq. convenire,
 Multū inter est inter id, quod olim fuit, & quod nunc est. Quare
 communiter approbatum illud, quod scripsit Autor der Doma
 wertischen Informat. part. 1. pag. 121. Freyberg. de stat. Ger-
 man. perturb. & restaur. part. 2. disc. II. p. 123. das ipsa Rei-
 publ. Germania forma, nicht auß dem Lateinischen Rechten o-
 der Bartolo und Baldo, sondern vielmehr auß des Reichs ilt-
 lichen herkommen / und dahero rührenden alten Verfassun-
 gen / als der güldenen Bull / Käyserl. und Königl. Capitula-
 tionen, des Reichs Abschieden und Constitutionen zu nehmen.
 Sed an ob delicta accusari & criminaliter etiam puniri Proce-
 res & status imperii immediatū, cives poterunt? Ad hujus de-
 cisionem adducimus testimonium, Sereniss. duorum Electorum,
 qui ad Casar. Majestatem anno 1623. 12. Martii ita scribunt:
 Dann ob wol wir in keiner Abred / sondern gern gesehen / daß
 ein

ein C. oder F. so wol als andere / umb seiner Verbrechen
 willen zu straffen / desselbigen auch gnugsame *exempla* in H.
 Reich verhanden. *Lundorp. in act. public. part. 7. cap. 17. de*
genere autem pœne, quæ ipsis imponenda vel non imponenda
sit, & quæ imponi possit, nos judicare hic nolumus. Alias se-
quens sententia contra præcipuum quendam Germania præci-
pum Anno 1547. 10. Maji, publicata fuit: Wir Carl 20. So ha-
 ben wir demnach erkand / erkläret und gesprochen / erkennen /
 erklären / und sprechen auch / auß Röm. Käys. Macht und voll-
 kommenheit hiemit wissentlich / daß bemelter H. F. der Ael-
 ter / ihm zu Bestrafung und andern zu einen Exempel / durch
 das Schwert vom leben zum natürlichen Gericht fürgebracht
 werden soll / dazu wir ihn dann auß oberzehlten Ursachen /
 mit dieser unser Urtheil und Erklärung *condemniren* und ver-
 urtheilen / und befehlen unsern *Officialen* und Befehlichshab-
 bern / daß Sie dis unser Urtheil wirklich vollziehen. *Hort-*
led. von Anfang und Fortgang des Teutischen Krieges. tom. 2.
lib. 3. cap. 70. n. 1. 2. Quæ tamen sententia ob intercessionem
Domini Electoris Brandenb. & Saxonie & Clivensis Ducum ex-
ecutioni minime data, Thuan. hist. lib. 4. Steidan. lib. 19. Et
Carolus V. ad quendam Ducem anno 1546. ita scripsit: hæc
quanquam ita se habent, & causæ, cur in te ultimo humanor-
um supplicio animadvertere possem, comparent, uti meritus
es, &c. Goldast. Constit. Imperial. tom. 1. fol. 517. 518. Olim fuit,
veteri Francorum & Svecorum consuetudine, præter alias pæ-
nas, hæc etiam delinquentibus irrogata ignominia: ut reus can-
em in proximum usq. comitatum gestaret: ut Imper. Frider.
Barbarossa Hermannum C. P. R. & decem socios comites, quod
se in Italia absente, prædationibus & incendijs pacem publicam
turbassent, per integrum milliare Germanicum, canem portare
coegit. Otto Frisingens. de Friederic. 1. lib. 2. cap. 28. Præmissa hæc
 præju-

*prajudiciali questione, eam examinare & exercitii gratia, ut
 reliqua omnia, proponere placet: coram quo sint accusandi sta-
 tus imperii & immediati, & quod eorum sit competens forum
 in causis criminalibus? Vulgo Doctores ita distinguere solent:
 Aut immediatus in alieno territorio deliquit, aut in proprio:
 Illo casu dominum territorii competentem judicem statuunt:
 hoc Austregis locum faciunt illi, qui Austregarum iudiciis,
 causarum criminalium cognitionem deferunt: alii tamen
 Casaream Majestatem aut cameram judicare dicunt. vid. Her-
 mann, Vultei. ad l. I. Cubi Senat. vel clariss. n. 48. Job Nor-
 derm. de jur. princip. concl. 49. Frider. Lent. de Austreg. cap. 5.
 thes. 31. Anton. Coler. de jur. imp. Roman. sect. 63. n. 5. Rutg.
 Ruland. de commissar. & commiss. part. 1. lib. 2. cap. 3. n. 6. Ca-
 spar. Leibold. de concurr. jurisd. quest. 7. Petr. Frider. Mindan.
 de process. in Camer. extrah. lib. 1. cap. 9. n. 2. Matth. Stephan.
 de Jurisd. lib. 2. part. 1. cap. 3. membr. 3. n. 48. Illic. Umm. di-
 sput. ad Proc. 4. thes. 10. n. 51. Limn. de Jur. Publ. lib. 4. cap. 8.
 n. 101. Nos sine omni distinctione concludimus; cognitionem, diju-
 dicationem & executionem, ad Cas. Majestatem tantum perti-
 nere, sive in proprio, sive in alterius territorio, vel extra impe-
 rii fines, status & immediatus delictum commiserit. Probat
 sententiam, constitutio Friderici. II. & Alberti I. Imp. apud
 Goldast. Reichsagung fol. 21. & fol. 27. der Hoffrichter sol die
 Leute richten die ihm klagen von allen Leuten / ohne Fürsten
 und andere hohe Leute / wo es gehet an ihr Leibe / oder an ihr
 Recht / oder an ihr Erb / oder an ihr Ehre / das wollen wir sel-
 ber richten. Hoc contraria lege nullis abrogatum. In specie
 Camera indictis judicare nequit: quod in ea, neq. per viam
 simplicis querelæ, neq. per appellationem, causæ criminales,
 peinliche Sachen / to Leibsstraff auff ihnen tragen / recipi des-
 bent. N. N. zu Augsp. Anno 1530. S. Item als jetzt erstliche Or-
 dinat.*

Sinat. Camer. Anno. 1555. part. 2. tit. 28. §. Item nach dem auch.
Gail. I. observ. 1. n. 27. Bernh. Wurmser. à Schaffthalshaim.
pract. Obs. tit. 24. obs. 18. n. 3. Myns. cent. 4. obs. 41. num. 42.
Horum Adsefforum celeberrimorum autoritas, qui observantiam,
stylum & jus Camera, satis cognita habuerunt, merito a-
liorum Dd. traditionibus presertur. add. Leopold. de concurr.
jurisd. d. quest. 7. Georg. Schubhard. de Austreg. cap. 5. n. 34.
Wilhelm. Roding. in pandect. camer. lib. 1. tit. 29. n. 1. Casum
pacis publica fracta religiosa & profana &c. excipi cognitum.
Ad Austregas etiam criminalium cognitio pertinere minime
potest: quod Camera tantum in civilibus fundata, & per con-
stitutionem Austregarum, exemptio quadam ab ejus Jurisdictione
facta: ergo sequitur, non alterius generis qualitatis q. exem-
tionem hanc, sive causas exemptas esse posse, quam illæ sunt, in
quibus alias Camera jurisdictio competens est. Schutz. de stat.
rei Roman. vol. 2. disp. 3. th. 13. lit. D. Lent. Austr. cap. 5.
th. 31. Schubh. de Austreg. d. cap. 5. Carol. Franckengrun. in
delineat. Austr. th. 7. Reinkingk. de Regim. lib. 2. class. 2. cap.
16. n. 24. Quod autem penes Cesaream Maj. in criminalibus
causis sit potestas cognoscendi, (nam executionem austrega-
rum iudices nullam habent.) si status imperii vel in proprioter-
ritorio vel extra imperium delinquat, largiuntur. Schutz. Vult-
tej. Lent. Ruland. ad. locc. Indistincte nobiscum sentiunt Schub-
hard. d. loco. Hillig. D. E. lib. 17. cap. 20. lit. G. Heig. libr. 1.
illust. quest. 19. n. 42. & seqq. ubi dicit. Albertum Marchionem
Brandenburgensem, Camera iudicium repudiasse, cum in illius
facultate non sit, principes facere, aut tollere. Interim non ne-
gamus, Serenissimos Electores, si causa sit gravis & ardua, &
quando pena reo omnia adimeret, in consilium adhibendos &
interrogandos, imo eorum consensum expectandum. Capitula.
lat. Invidiiff. Dn. Leopoldi Aug. art. 28. quod & volunt litera
antea

antea allegata, de dato Annenberg/ Anno 1623. *ibi*: Wie viel-
 mehr aber in Bestrafung hoher und grösser Personen/ sol-
 ten die jenigen/ Inhalts der Capitulation, zu rath gezogen
 und gefragt werden/ die E. Käys. Maj. innerste geheimte
 Ráthe/ und dem jenigen an Stand und Dignitäten gleich/ der
 bestraft werden sol. *Lundorp. in act. publ. part. 7. cap. 17. Ad*
civilia quod attinet, magis absoluta & laxior, Caesar. Majesta-
ti potestas competit, liberumq; est sua Maj. in causis majori-
bus & unde tumultus in Imperio timeri possent, insuper etiam
quorundam, utriusq; religionis, Electorum & principum sen-
tentias & vota requirere. Pacific. Osnabr. art. 5. §. 20. vers.
quoad processum. Statum autem Imperii vel immediatum,
alium statum, ubicunq; tandem ipse delictum commiserit, con-
demnare & punire haud posse, & vetusti juris ratio, & pre-
cipue novissimi Germanici, manifestum reddere videtur. An-
tiqui juris dispositio, privilegium fori Illustribus & Spectabili-
bis personis concessit. Nullius alterius judicis, nisi Cesare &
pictatis, hujusmodi cognitio fuit, vel sacri tantummodo cogni-
toris, cui dicti negotii audientiam vice sua mandaverit. l. ult.
pr. C. ubi Senat. vel clariss. civil. vel criminal. ibiq; Salic. &
Dd. l. si gravius. 16. C. de dignit. ibiq; Luc de Penna, qui ra-
tiones adducit. Id privilegium, nostris Principibus & Proceri-
bis, qui dictos Illustres multis parasangis antecedunt, minime
denegandum. Tanta sunt gratia, pre eminentia, exemptiones,
à Statibus Germania, acquisita, ut ab alio, quam Sac. Cas.
Maj. in his terris, judicari haud debeant. Et an pari in pa-
rem criminalem juris dictionem & meri imperii exercitium,
tribuemus contra ll. tenorem? l. nam Magistratus. 4. ff. de
recept. l. ille. 13. §. tempestivum. 4. ff. ad Sc Trebellian l. ju-
dicium. 58. ff. de Judic. Neq; ob delictum in alterius territorio
commissum, mutabitur status Imperii, immediatum, in subdi-
tum, in Landsassum. Potius idem, qui ante fuit, erit, salva-
V
imme-

immedietate, exemptione, juribus. Neg, illa juris regula: quod extra territorium delinquens, pro privato habeatur, l. praes. 3. ff. de offic. praesid. hic aliquid operari debet. Nam Imperii nostri Principibus eam applicare velle, absolum nimis videtur. Nos firmiter credimus, ipsos, ubicunq; morantur & degunt, retinere salvam dignitatem, libertatem, immedietatem. Si hoc, alium judicem habere non debent, quam Caesarem. Quinimo d. l. 3. de exercenda Jurisdictione, in alterius provincia homines privatos, saltem loquitur, & non de nostro casu. Respondet alias, ad allegatam & à Dd. extructam regulam, Antonius Belleveus, Regis Galliae ad Angliae Reginae Orator, in oratione intercessoria pro Maria Stuarta Scotia Regina, his verbis: Sat erit ad illam objectionem respondere, hanc legem ceteris hominibus non regibus, extra commune hominum commercium, à Deo in sublimi dignitate constitutis, positam esse. Et Reges quamvis potentia & opibus inter se dispares, in eo pares esse, ut alteri in alterum statuendi jus non sit, nec inferiorum alterum se altero existimare. Thuan. hist. lib. 86. Magis à Statu Imperii ad Statum Imperii licebit argumentari: quamvis inter hos magna sit ratione dignitatum & nonnullorum jurium differentia, & unus alterum soleat appellare clementissimum Dominum suum. Hinc judicium facile elusorium reddetur, vel plane in limine erit incompetens. Et sane, si Elector Imperii, vel potentissimorum Principum unus, in civitate Imperiali, aut Comitum minimi & Baronis territorio, delinqueret, an propterea ibidem statim forum agnoscere tenetur? An à Magistratu illius loci, ut reus ad responsionem & litis contestationem cogendus erit? An deniq; ibidem, sententia condemnatoria lata, poenam & supplicium sustinebit? An hac & similia ferre & tolerare didicerunt Principes Germania. An hac parentes, liberi, agnati, cognati permittent? Facile contingere posset, ut deterior & durior fieret conditio judicis,

judicis, quam ipsius rei. Quilibet conſpicere poterit, quanta odia, diſſidia, turbas, motus, & quot criminalia, ejuſmodi proceſſus Criminalis ſit progeneraturus. Hinc Umminius, alias diſſentiens, ita tandem, diſputat. ad proceſſ. 4. th. 2. n. 9. concludit: Et poſito quod in criminalibus Auſtregae ceſſent, nihilominus hoc manebit ſaltem ex Jure communi, quod Status Imperii, ſi non in Camera, ſaltem coram Imperatore conveniendi ſint, ubicunq; etiam locorum commiſerint. (g) A. B. in proœm. tit. 8. tit. 13. tit. 16. Landfr. zu Wormbs. Anno 1495. tit. Aufhebung aller Freyheit. ibi: Aus Röm. Königlichcr Macht und Vollkommenheit. Handhabung des Landfr. Anno 1495. tit. Von Sachen / ſo ſich vor dieſem Landfr. begeben. Reformaſion des Weſtphaliſchen Gerichts. Anno 1495. §. Demnach haben Wir. ibi: Aus Röm. Königl. Macht/Vollkommenheit/ eigener Bewegniß. R. A. Anno 1530. §. Und dieweil. R. A. 1542. §. Hierumb. R. A. 1544. §. Als wir aber. R. A. 1555. §. Solches alles und jedes. Et hæc clauſula in reſcriptis, mandatis, privilegiis & Receſſibus paſſim occurrit. Vid. Phil. Knipſchilt. de Jurib. & Privileg. Civitat. Imper. Lib. 3. cap. 13. & ſeqq. Limn. Lib. 5. & Lib. 7. de Jur. publ. Hinc Auguſtane Confeſſioni additi & Catholici ſtatus, in proteſtationibus & ſupplicationibus ſuis, tandem hæc verba poſuerunt: Daß Sie der Röm. Käyſerl. Maj. kein Form oder Maß zu ſetzen wüſten. R. A. zu Speyer Anno 1544. §. Als wir aber in der Handlung. ibi: Und aber die Stände der Augſpurgißchen Confeſſion verwandt/ uns dieſelbe drey Artickul heimgeſtellt/ die andern aber auß vielfältigen angezeugten Urſachen ſolches nicht thun könen/ und ſich gleichwol gegen Uns/ damit Friede/ Ruhe/ und Einigkeit im Heiligen Reich Teuſcher Nation möchte erhalten werden/ in Untertänigkeit vernehmen haben laſſen/ daß Wir für uns ſelbſt/ und aus unſer Käyſ. Macht und Vollkommenheit/ Ordnung darinnen fürnehmen und geben würden/

U 2

daß

daß Sie solches geschehen lassen und dulden müsten / und in demselbigen uns / als Röm. Käyser / kein Form oder Maß zu setzen wüßten. *Arg. cum Ferdinandus Rex Romanorum, ratione reservati Ecclesiastici sive der Geistlichen Freystellung / oder vorbehalts à sententia sua dimoveri non possent, Protestantes, in scripto quodam, super ipso hoc puncto, regie Majestati oblato in Comitibus Anno 1555. ita loquuti sunt:* Als aber E. Königl. Maj. je auf obbemelter ihrer Resolution beruhen / diese und andere ihrer Ehur und Fürstl. Gnad. Hochbewegende und dringende Ursachen sich davon nicht abwenden lassen wollen / sondern diesen Articul derogestalt / wie er von E. Röm. Maj. gesetzet / an statt / auff Heinstellung und habender Gewalt / auch Vollkommenheit der Käys. Maj. unsers allernädigsten Herren / und von wegen ihres Ampts / und für sich selbst zu verordnen endlich entschlossen / so wissen ihre Ehur und Fürstl. Gnad. E. Röm. Maj. über beschene uncerthänige Bitte und Fürwendung hierinnen keine Form oder Maß zu setzen. *Franc. Burgh. in Auton. part. 1. cap. 4. Petr. Syring. de pac. religion. concl. 37. Domin. Arum. de jur. publ. vol. 1. discurs. 7. ubi dicit: Imperatorem plenitudinem potestatis etiam in vitis Statibus exercere. Cranz. de pac. rel. part. 1. problem. 10. Lim. de J. Publ. lib. 1. cap. 13. n. 42. Sed quid est plenitudo potestatis? Respondet Schütz. de stat. Rei Roman. vol. 1. disput. 5. thes. 3. lit. a. nihil aliud esse quam majestatem. (h) Nominant Impm. se patres, atq. se imperium paterna providentia paternog. affectu prosequi, protestantur. R. A. 1542. in pr. R. A. 1541. §. und dieweil. R. A. Anno 1545. in pr. R. A. 1546. §. nichts destoeweniger. R. A. 1564. §. daß wir demnach. R. A. 1567. §. So hatten wir als der sorgfältige wachende Käyser und Vater. R. A. zu Regenspurg / Anno 1654. in pr. (i) l. 1. §. 1. ff. de J. & J. (k) Cui, victo & profugato, & jam expiratur, cum dextra, quam in pralio amise-*

(157.)

amiserat, allata esset: Hac, clericorum astantium agmen allocutus, dextra est, inquit, qua Imperatori promissam fidem confirmari. Hac violata à me, vobis impulsoribus, fidei argumentum, & nefariae perfidiae vestrae testis est de qua vobis rationes reddenda erunt DEO. Addit Autor coactancus. Magnum mundo documentum datum est, ut nemo contra dominum suum consurgat. Nam abscissa Rudolphi dextera, dignissimam perjurii vindictam demonstravit. Sigebert. Gemblac. Anno 1077. & seqq. Helmold. lib. 1. c. 20. Carion, in Henric. IV. Cluv. in epitom. histor. mund. in Henric. IV. (l) 2. Sam. c. 15. 18. (m) 2. Sam. c. 20. [n] 1. Reg. c. 16. (o) 2. Reg. cap. 15.

CONCLUS. II.

Nunc de Sacratissimæ Cæsareæ Majestatis juribus, regalibus, relictis, reservatis, ll. soluta & ligata potestate Majestateg; & nos multa disferere, imo disputare deberemus. Punctum quod modo leviter & in transitu tetigimus, ansam fati præberet. Verum, nobis hoc unum scire & tradere sufficit, & imposterum hoc unum scire, & tradere decenti modestia sufficiet: Imperator Cæsar August. est supremum imperii caput, verus Dominus & ordinarius Magistratus omnium in Romano orbe degentium: & vicisim cuncti in imperio viventes, cujuscunq; tandem conditionis & dignitatis existant, ejusdem Majestatis sunt subditi. Ex fundamento, & principio hoc, justas consequentias quilibet facili negotio, elicere valet. Sicut debitionem omnium creaturarum valde decet, æternæ Majestatis omnipotentiam, & divinam gratiosam spiritualem omnipræsentiam, aliasque solius Deitatis proprietates sobrio corde potius pie credere, quam ore & humano more, varia pro & contra crasse & ubiq; disputare, imo Capernaïtico modo rixari? Ita boni civis & viri est; de temporalis majestatis potestate potius multa silere eidemq; reverenter obtemperare, quam frivo-

Te excogitatas & malitiose sparsas obtreccationes speciali-
ter fufiusq; narrare ac refutare.

CONCLUS. III.

Alias nonnullorum perfractæ impudentiæ impietas,
--- --- -- cui non est gutta ruboris,
multum nisi nimium de inviolabilis Majestatis juribus, im-
perio, regimine, actionibus, imo contra ea, in verecunde
simul, & simul infulse disputavit; eandemq; veteratorie in
dubium vocare & arguere non destitit. Impuberes fere
periculosisimæ & gravissimæ materiæ penetralia & im-
perii arcana recludere, (ita ipsi sibi persuasum habuere,)
haud erubuerunt; præceptoribus usi, qui nihil minus didi-
cere, quam ea, quæ ad talium cognitionem sunt necessaria,
plenis tantum affectibus & pertinaciter cæcis. Multa hic
singulari studio omitimus, quæ audivimus ipsi, & passim
experti sumus, ne vel aliorum mores pungere velle videa-
mur, aut oscitantiam, aut eruditionem arguere, qui omni
momento trabem in oculis nostris animadvertimus. Ubi-
vis obviæ quæstiones: An Cæsareæ Majestati Majestas com-
petat? An Imperii nostra forma sit Monarchica? An status
potius aristocratescat aut democratescat? An Imperator
hoc vel illud possit & juste possit feceritq;? An quarta
hæc Monarchia sit ultima & ad mundi finem duratura? An
hac præsentis mox abolita quinta sit exitura? Imo hujus
vel illius Serenissimæ Domus & Familiæ Germaniæ extir-
pationem nominatim docent. (a) Neq; defuerunt, Germa-
no magistæ non tantum externi, sed quod dolendum est,
etiam concives quidam Reipublicæ nostræ, qui temerariis
discursibus, falsis commentis famosis libellis & pasquillis,
Imperii nostri Statum pro sua libidine describere, à sacro-
sancto ejus & supremo capite membra segregare, leges,
constitutiones cavillose interpretari, pacificos aut fideles
pro-

proscindere calumniosa lingua, simpliciores & Juris publici imperitos in factiones suas trahere, bellum novum, bellique materiam & diffidentiam ferere, pacem rumpere, gloriae sibi duxerunt. (b) Denuo quidam blasphemi prophetizare, vel ut in terminis loquamur, futura mentiri inceperunt, qui Bibliis & praecipue Apocalypsi Joannis abusi sunt; quibus rude vulgi iudicium, & superstitiosorum corda terrent, malignorum vero impiam spem sustentant. Verum eventus probavit, omnia illa ab inspiratione & instinctu spiritus illius virginis, qui quadragintorum, regis Aechabi, Vatum corda & linguas obfederat, manasse, (c) atque orbi ludibrio fuisse eos, qui divinationibus similibus parumper inniti, non dubitaverunt. Ne illud justius & omni jure quaeri posset: An qui talia publicant, perduellionis & majestatis laesae rei sint, & quo supplicii genere, e medio tollendi? Id demum Ratio status Germaniae & tranquillitas & Germaniae publicum optimum, diu desideravit. Sed haec maledicentia generosius convenienti contentu vindicata. (d) Tanta namque fuit & est Aquilae sublimitas & dignitas, ut muscas capere, aut Scarabaeos, grillos, vespas & lucifuga insecta venari & insectari solita haut sit.

Fulva Jovis volat alte ales, non arva sed astra
Sublimi attingens, spernit declive, volatu.

(a) Graviter jam olim Dn. Rudolph. Maximil. Dux Saxon. Augur. & Westphaliae similitum petulantiam objurgavit, apud Thom. Lan- sum, in Consuetat. de Principat. Orat. contra Galliam: Roma dicit, olim tanta veneratione & religione, Imperatorum statuæ imaginesque colebantur, ut ne constare quidem eas ac vendere sine capitis periculo, & citra majestatis crimen liceret. L. non contrahit. 5. §. ult. l. qui statuas. 6. ff. ad L. Jul. Majest. Tacit. Annal. 1. Cujac. Lib. 29. Obj. 25. quin erant perjugium ingenuis & servis injuria adfectis. L. capitalium 28. §. qui ad statuas. 7. ff. de pan. l. un. C. de his qui ad stat. confuger. l. in eum. 5. ff. de extraordin. criminib. l. si dominus. 2. ff. de his qui suæ
vel

vel alien. jur. §. ult. Inst. eod. Et cura ista cultus eorum quibus demum progressa, ut apud Apudios impietatis damnatus quidam fuerit, quod seruum suum verberasset, qui drachmam argenteam Tiberii imagine signatam gestabat. At si in tantula olim peccatula animadversum est: quid hodie faceret Tiberius aliquis, Bodinians illis qui pestilenti in utilium disputationum bestica furentes, Imperii Germanici Monarchiam arietant, qui subditos quosdam Imperii refractarios, rebelles & transugas, jure suo liberos esse pronunciant; qui hos & illos amplius ad Imperium nihil pertinere magno nisu vociferantur? Illi enim non Imperatoris statue vel imagini inferunt injuriam; sed ipsamet Imperatorem augustissimum, ipsummet Imperium, quod sacrosanctum nobis esse debeat, furatiler adoruntur, decusque Germanicum, & legitimum civium obsequium, per cuniculos monstrofarum opinionum sabruere pro virili conantur. Profana scripturientium rabies, & dirum cacœthes: quod in Republica & presertim literaria tolerandum non sit. Nam cum Imperator sit Academiarum pater & fons, & illius gratia Doctores, Magistri & Studiosi, honores & privilegia amplissima consequantur: qua impietate se illaqueant illi, qui summum illud Imperii & totius Christiani orbis caput, voce calamoque, deprimunt? qua ingratitude se collutulant Academicæ, quæ talia dicta sive scripta impune gasfari permittunt? aut quod gravius, ea censuris & testimoniis publicis probant? An vero illa curiosolorum grandiloquentia sic bacchabitur semper? An illam licentiam sisset penitentia nulla. Sed ut in via se bestia luto me adspingat, non excandesco statim, & vicissim in illam regero sordes ita hic faciendum, & illi omnes pro bestiis habendi, quæ non judicio sed protervia ledunt Germaniam. (b) Vid. quæ conqueritur, Magnif. & Nobilissimus Dno. Justus Sinold cognomento Schütz p. m. Hasjo Darmstadianus Consiliarius intimus, Dicasterii ac Academiæ Giesensis Cancellarius hujusque Professor Primarius, qui nos studiosos & commensales suos quondam, paterno quasi affectu & singulari præcipue benevolentia quotidie amplebatur, ac amabat, in præfat. ad Lector. colleg. Jurisp. de Stat. Rei Roman. ubi dicta modo attentata refert inter illa, quibus ater auriga, Heincr. Stämmler. de Reservat. Imp. in præfat. (c) l. Reg. cap. 22. (d) l. un. C. Si quis Imp. maledix. & Chrysost. super Matth. dicit si vindicare vis sis, & funestam dedisti inimico plagam.

COROLLARIA.

I.

Officio fermocinantium an Jure naturali omne *mendacium* sit contrarium, anxie disceptari videas. Distingvunt alii inter mendacium officiosum, & perniciosum. Verum hæc distinctio nil habet in recessu, nec obstat, cur minus omne mendacium Jure connato prohibitum dicamus.

II.

Propterea tamen non mox omne *Falsiloquium* eodem Jure prohibitum esse, censendum est. Nimirum possum adhibere talia verba, ut alius, qui nulum jus habet animi mei sensu clare intelligendi, & cui exinde noxa aliqua præter meritum non intetur, diversum ab internis cogitatis meis sensum percipiat.

III.

Abfit vero animus exinde palliandi impudentiam Jesuitarum nonnullorum, qui *reservationes*, quas vocant, *mentales*, fædo artificio adhibent, etiam circa illos sermones, ubi verum dicendi obligatio est, vel assertiones, quæ jurisjurandi religione corroborandæ sunt.

IV.

Omni denique vitio mendacii carent *ficti sermones* contra illos prolati, qui in errorem ipsis salutarem,
inde

inde deducuntur, aut quibus innocentia tegitur. Huc pertinent Obstetrices Ægyptiacæ a Deo ipso laudatæ Exod. I. 17. 19. Factum & verba Rahabæ Cauponariæ, five meretricis, Jos. II, 4. Jeremiæ artificium sermoinandi ad Proceres Judaicos *Cap. XXXVIII.*

V.

Regnum vel Monarchia, ubi duo simul summæ rerum præsentur indivisim, uti in Monarchia Romana, tempore Marci Antonini & Lucii Veri, quorum constitutiones nomine *Divorum Fratrum* in Institutionibus sæpius occurrunt, non transit in formam Aristocraticam.

VI.

Quando autem duo fratres Imperium ita dividunt, ut quilibet seorsim rerum potiat, nec alter ab altero dependeat, tunc revera distinctæ Monarchiæ sunt, quod contingebat sub Filiis Theodosii Arcadio & Honorio, Augustis in Oriente & Occidente. An vero hoc conveniat cum perpetuitate hujus Monarchiæ, non curo, quippe hac hypothese non imbutus.

VII.

Dictatorem Romanum frustra Hugo Grotius pro vero Monarcha venditat, cum Magistratus duntaxat extraordinarius fuerit, cujus potestas quidem magna, sed non omnimode absoluta, & præterea semel tripartito finiebatur.

VIII.

Usucapionis Justitiam haud pauci in dubium vocant, nec veretur decus immortale Gallicorum Jurorum, Cujacius, pronunciare, quod usucapio adversa sit juris naturalis æquitati. Verum fluctus moveri in simplo, & usucapiones jure esse introductas, firmiter asserimus.

00 A 6454

ULB Halle
002 935 880

3

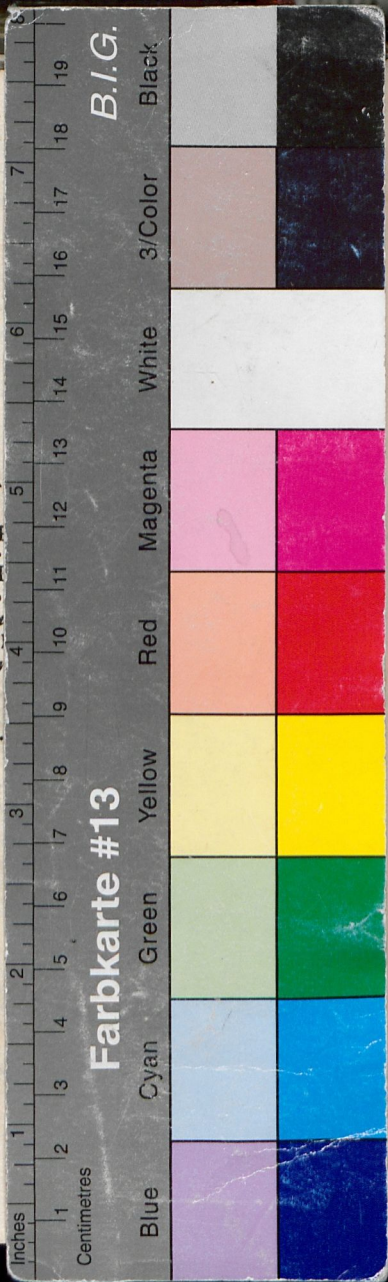

sb.

107X

Q. D. B. V.
PER - ILLUSTRIS CUJUSDAM AUCTORIS
Dissertationem IX. & X.

DE
**RATIONE
STATUS**

Circa
POLYARCHOS, FOEDERA, IMPERIUM ROMANUM
ET IMPERATORIS MONARCHICAM
POTESTATEM,

*IN ALMA REGIA FRIDERICIANA
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO*

**DN. FRIDERICO
WILHELMO**

REGNI BORUSSICI HEREDE &c. &c. &c.

PRAESIDE
JACOBO BRUNNEMANNO

JURIUM LICENT. ET PROFESS. PUBL. EXTRAORD.

D. *Januar. MDCCII. H. L. Q. C.*

In Cathedram denuo deducet

ELARD & S. H. Berolino-Marchicus.

HALAE MAGDEBURGICÆ.

• Typis JOHANNIS GRUNERI, Acad. Typogr.